

EL

MÚSICA

Glaucs se solidaritza amb la Covid-19 i treu un EP per celebrar el 25è aniversari

SOUND AND VISION

Steve Aoki, el DJ que busca el reconeixement del seu multimilionari pare

TECNOLOGIA

Sony presenta nous jocs i ensenya detalls de la futura Playstation 5

MAGAZÍN

Divendres, 19 de juny de 2020

NEUS TOMÀS

“El procés com el teníem entès, crec que s’ha acabat”

ENTREVISTA

NEUS
TOMÀS

“Moltes persones van defensar l’1-0, però el referèndum no el va organitzar la gent”

Odei A.-Etxearte, Gerard Pruna, Neus Tomàs, Marc Martínez Amat, Ferran Casas i Roger Mateos són els periodistes parlamentaris que han escrit 'Tota la veritat'

Sis periodistes de sis mitjans diferents –Neus Tomàs (eldiario.es), Ferran Casas (NacióDigital), Odei A.-Etxearte (VilaWeb), Marc Martínez Amat (RAC1), Roger Mateos (Agència Efe) i Gerard Pruna (Ara)– publicaven la tardor passada 'Tota la veritat' (Ara Llibres). Dos anys d'investigació compartida van donar com a resultat una crònica periodística dels mesos clau del procés, entre el setembre de 2016 i el maig de 2018. El relat d'uns fets que continuen marcant la política catalana.

Text: Natàlia Peix
Fotografia: Xavier Jubierre

Les tensions actuals entre JxCat i ERC, socis de govern a Catalunya, enllacen amb com van arribar, dins de la coalició Junts pel Sí, a l'1-O i al 27-O?

Les tensions actuals expliquen que hi ha una herència no resolta que deriva de l'1-O, i que fins i tot ha anat a més. Al llibre relatem els mesos previs a l'1-O i les setmanes posteriors, i una de les conclusions a les quals arribem és que hi havia pla fins al referèndum però no per a l'endemà. I ara mateix continua sent una pregunta no resolta: ERC i JxCat governen junts, però no coincideixen en quina és l'estratègia a seguir. Ho veiem respecte a la relació amb el govern de Pedro Sánchez o en quines han de ser les prioritats a l'executiu català.

La pandèmia de Covid-19 ha introduït noves variables en la relació entre els principals actors independentistes?

Ha introduït variables noves i ha condicionat els equilibris en el món independentista, i també les estratègies. El president Torra va donar per liquidada la legislatura abans de la pandèmia, es va comprometre a anunciar la data de les eleccions quan s'aprovessin els nous pressupostos. Quan arriba la pandèmia, Torra l'assumeix d'una manera personalista, i intenta explotar un vessant desconegut en el seu cas, el de gestor, polemitzant amb el govern central, i amb un protagonisme que no havia tingut en tota la legislatura. Paral·lelament d'ERC en depenen els departaments de Salut i de Treball i Afers Socials, i hi ha hagut tensions amb presidència. Més enllà de la gestió, crec que Torra amb la pandèmia ha guanyat temps

políticament.

La resolució del Tribunal Suprem sobre la inhabilitació de Quim Torra té data, el 17 de setembre, i es preveuen eleccions en els mesos posteriors. Serviran de desllorigador?

Jo crec que la política catalana ha demostrat que el que pot empitjorar sempre empitjora. Les enquestes són encara molt favorables a Esquerra, que en el millor dels seus somnis pot triar amb qui governar. El que passa és que JxCat ha demostrat una fortalesa electoral que les enquestes no havien detectat. En el cas de JxCat també és important el candidat. En el cas d'ERC, que ja està decidit que serà Pere Aragonès, és menys important perquè el que tenen fort és la marca, i en canvi JxCat i l'espai postconvergent amb el PDeCAT i la Crida han de decidir com s'acaben de configurar. No és el mateix un candidat amb perfil més de gestió com Damià Calvet, que ha demanat primàries, que algú com el conseller Jordi Puigneró o, si la deixessin, Laura Borràs. I si volen tornar a governar junts, haurien de dir-se les coses a la cara i proposar-se d'anar més a l'una.

El procés ha mort?

El procés com el teníem entès, crec que s'ha acabat. No s'ha acabat l'anhel d'una part important de la societat catalana de voler aspirar a un estat independent, però els successos de la tardor de 2017 van demostrar que ni era tan fàcil ni podia ser tan ràpid. El cert és que ara ja ningú posa data, ja ningú té pressa i també ha canviat el paper de les entitats.

El llibre 'Tota la veritat' evidencia el pes del factor humà i de les estratègies de partit en les decisions preses pels dirigents independentistes l'any 2017. La relació entre Carles Puigdemont i Oriol Junqueras va ser determinant?

És força determinant, perquè són dos lideratges molt forts dins dels respectius partits, i amb un ascendent que va més enllà. Ells dos van intentar portar-se bé, però hi havia una desconfiança que es va contagiar als seus equips i a les direccions dels partits que ho va complicar molt tot. De fet, si es fa el referèndum segurament és perquè s'acaba externalitzant l'organització. Sense el govern no s'hauria fet, però només amb el govern tampoc hauria sortit.

Tornant a les circumstàncies personals, també marquen la decisió dels membres del govern entre marxar a l'exili o comparèixer davant de la justícia espanyola. La trobada d'alguns consellers al pàrquing d'un establiment del Vallès amb la maleta feta, però que finalment s'acaben quedant, n'és l'exemple més clar.

Sí, és la imatge del pàrquing del Decathlon. Jo crec que hi ha components humans que expliquen decisions polítiques. A vegades veiem els polítics com persones que viuen en un altre món, però al final són persones que tenen pares grans, fills petits, família, i tot això l'octubre de 2017 va pesar en moltes decisions personals. També hi havia condicionants polítics. Carles Puigdemont l'opció de l'exili la considerava molt abans, i en canvi Oriol Junqueras sempre havia tingut clar que es quedaria passés el que passés. Entre aquestes dues posicions tan fermes i decidides des del començament, hi ha dirigents d'un partit o de l'altre que prenen les decisions independentment del que hagin fet Puigdemont o Junqueras.

El govern català va explicar l'objectiu real de la convocatòria de l'1-O?

Volien que hi hagués una votació. El que difereix entre el discurs públic i el que passava a dins és que estaven convençuts que la votació permetria obrir una negociació amb el govern de l'Estat, i pensaven, a més, que hi podria haver algun tipus de suport extern, que mai hi va ser. Comptaven que l'1-O permetria forçar una negociació, en la qual es podria parlar d'actius i de passius i de com fer la separació. El que no van explicar és què passaria si no hi havia aquesta negociació, i que per la via unilateral –com es va demostrar– no hi havia les bases preparades. La unilateralitat obliga a agafar el control d'infraestructures estratègiques, de la caixa d'hisenda, una sèrie de mesures que no estaven previstes.

Al llibre desmunten la creença que l'1-O el va fer la gent.

L'1-O no hauria sortit sense la gent, però no el va fer la gent. Moltes persones el que van fer va ser defensar l'1-O, físicament, amb els seus propis cossos, però el referèndum no l'organitza la gent. L'1-O és possible gràcies a l'Estat Major, un equip molt reduït de persones, algunes de fora del govern, que creen la xarxa clandestina que fa possible des de la compra de les urnes fins que puguin entrar i es puguin distribuir. Treballen de manera discreta i en paral·lel al govern per evitar qualsevol tipus de filtració i perquè no s'hagin d'utilitzar diners públics. Això provoca problemes a l'executiu, perquè hi ha consellers que es queixen que hi hagi persones prenent decisions que poden condicionar les seves vides sense que se'ls tingui en compte.

Una anàlisi freda de l'1-O en els dies posteriors, que diuen que no hi va ser, què hauria pogut canviar?

L'independentisme es pensava que s'enfrontava a un govern, i s'estava enfrontant a un estat. I un estat és tot, és l'executiu, és el legislatiu i és el judicial, com s'ha demostrat després. Els estats basen la seva existència en la seva fortalesa, i en el cas d'Espanya a més amb una democràcia de només 40 anys, que no és una democràcia reforçada. Això segurament en aquells moments de molta confusió no es va saber calibrar. I també tornem al component personal. Els dirigents d'aquell moment estaven esgotats físicament, amb molta pressió interna i externa dels que demanaven que apliquessin les lleis que el Parlament havia aprovat per fer possible la desconnexió i dels que deien que no podien fer-ho i que s'arrisquen al que va passar després.

El govern de Mariano Rajoy estava convençut que no es faria el referèndum?

Neus Tomàs

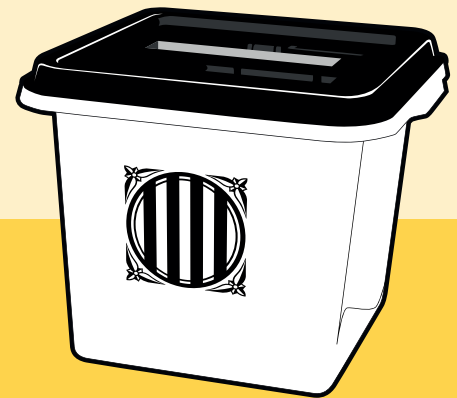
Segur. Jo crec que això també explica en part la violència d'aquell dia. Mariano Rajoy deia “no habrá papeletas ni habrá urnas”. Els missatges de Rajoy i Soraya Sáez de Santamaría, en públic i en privat, eren aquests. Rajoy té dos problemes. Un, que molts dels seus li van retreure després del 9-N que havia estat massa tou, que havia permès que hi hagués la votació, i dos, que tenia clar que no podia permetre la segona votació. El dia 1 són conscients que perden la partida, però després recuperen tots els ressorts internacionals. Penso que Rajoy sabia que era un problema polític però mai va voler entomar-lo com a tal.

La violència policial de l'1-O es veu inicialment com una victòria entre els dirigents independentistes, però en els dies posteriors, afirmen, “la ferresa per no assumir la violència ni provocar-la és la que fa col·lapsar el procés”.

Entenen que el dia 1 és una victòria política perquè l'Estat demostra la seva impotència i les imatges donen la volta al món. Això era molt important per l'estratègia del govern. El que passa és que, tal com explica un ambaixador a Santi Vila via missatge aquell dia, l'important és quin ús fas del dia 1 a partir del dia 2. L'1-O el món va mirar Catalunya, però tots els missatges que tenien de fora eren que no agafessin la via unilateral perquè no els podrien ajudar. També tenien un altre problema: en un referèndum necessites que vagin a votar els del no, i tot i que hi va haver votants del no, van ser molt pocs. Les xifres són pràcticament iguals que les del 9-N. La gran dificultat de l'1-O és que no permet avançar cap on volien, però tampoc podien anar enrere, i això dificulta molt la gestió posterior.

A partir del 10 d'octubre de 2017, quan Puigdemont proclama la independència i la suspèn immediatament, s'intenten obrir vies de mediació a diferents nivells, sense resultats. I entre el dia 25 i el 26, es passa d'un acord per convocar eleccions a Catalunya a la decisió final de no fer-ho i anar cap a la declaració del dia 27.

La mediació no va prosperar en primer terme perquè es feia contra rellotge, i perquè hi havia una desconfiança evident. Els mediadors van posar-hi molt bona voluntat, tant els empresaris com Iñigo Urkullu i representants de l'Església, però des del punt de vista polític tot jugava en contra. Aquí, Carles Puigdemont estava molt pressionat per una part de l'independentisme. Malgrat que ell va dir que convocava eleccions –i jo crec que ho va dir convençut aquell dia–, ERC va veure una esclatxa per començar la campanya electoral. Va dir que l'endemà sortiria del govern i els missatges que enviava eren de crítica a la convocatòria d'eleccions. I a l'altra banda, Mariano Rajoy no volia prendre cap mena de

“Comptaven que l'1-O permetria forçar una negociació amb l'Estat, en la qual es podria parlar d'actius i passius i de com fer la separació”

compromís per escrit que suposés renunciar a l'aplicació del 155, també segurament pressionat per part dels seus.

Com es decideix que els sis periodistes que són els autors, de mitjans diferents, treballen conjuntament en l'elaboració de *Tota la veritat*?

Som sis periodistes que ens coneixem fa temps, ens respectem professionalment i que ens dediquem a fer informació política. L'any 2017 sabíem que passarien coses, tot i que no comptàvem que fossin tantes. Vam creure que faria falta investigació que anés més enllà de la voràgine diària i que compartir agendes, fonts i tenir temps ens permetria fer un treball molt més acurat. A mi m'agrada dir que qualsevol dels sis hauríem pogut fer un llibre, però cap de nosaltres hauria pogut fer aquest llibre. Hem parlat amb més de 100 persones, amb algunes més d'un cop i de dos perquè s'havien de tornar a contrastar les versions o calia repreguntar. Hi vam dedicar dos anys, i n'estem satisfets.

Es va fer bon periodisme en la prèvia, la tardor de 2017 i després?

L'error dels mitjans, en general, va ser no preguntar o no repreguntar més. També hi havia un component sentimental. En dies com l'1-O tothom tenia familiars o amics a les escoles. Era un moment de molta emoció social que no va facilitar la feina periodística d'agafar la distància suficient per explicar les coses. No m'agrada generalitzar, però a Madrid i a Catalunya hi ha hagut mitjans i periodistes a títol individual que van posar els seus interessos editorials i ideològics per davant d'explicar el que estava passant. I això és un flac favor al periodisme, i també a la seva responsabilitat envers la societat. Nosaltres hem d'explicar el que passa, no el que ens agradaria que passés.

OPINIÓ

Carles Duarte

El magraner

La nostra manera d'aproximar-nos al fet literari s'ha anat transformant des de l'antiguitat. Si a l'inici la transmissió oral dominava sobre l'escrita, que depenia de la fixació i la difusió d'al·fabets i altres formes de representació visual dels sons per mitjà de signes gràfics, només a partir de la impremta, ja al segle XV, l'accés a la lectura va deixar de ser el territori privilegiat de cancelleries, corts, monestirs... Avui els textos literaris disposen de nous suports tecnològics i podem llegir una novel·la en una tauleta digital o sentir-ne l'enregistrament amb un audiollibre. Però alhora hi ha un qüestionament de les formes clàssiques d'entendre els gèneres: es produeix un ressorgiment de l'oralitat i la improvisació, es replantegen les estructures tradicionals de la poesia, emergeixen nous gèneres vinculats a la nostra gestió del temps, de l'escriptura i de la lectura, com el microrelat... No es tracta només d'un canvi de canal, sinó que, com succeeix amb altres expressions artístiques, hi ha una reconsideració del llenguatge.

L'últim llibre de Jordi Llavina, un autor amb una trajectòria sòlida i fecun-

da, és *El magraner*, que va obtenir el Premi Marià Manent de Poesia. Doncs bé, a *El magraner* conflueixen el vers i una prosa narrativa. Hi trobem un relat sobre un personatge que emprèn un camí sense cap destinació definida. Al llarg del seu recorregut solitari per diversos indrets coincideix amb dones que l'acolliran fugaçment, en una geografia on la mort serà una presència

Com succeeix amb altres expressions artístiques, hi ha una reconsideració del llenguatge

recurrent, de vegades presentida, de vegades sobtadament propera. Escrit en tercera persona, des de la perspectiva d'algú que explica el trajecte, amb una notòria dimensió onírica i un to sovint nostàlgic ("l'absència d'una dona el va fer així"), que segueix el protagonista, el text narratiu precedeix i embolcalla els poemes. El llibre s'obre amb la imatge d'una magrana esbadellada que Llavina

associa als vitralls de catedral i va esdevenint-se entre boscos i prats, esquivant nuclis urbans, en un seguit d'apunts que ens acosten algú que observa la natura i s'hi capbussa amarant-se'n. S'hi succeeixen pensaments ("si l'aigua corre ja no és lloc, sinó passatge del temps") i impressions, que es combinen dins del volum amb uns poemes on l'autor, amb un treball formal exquisit, alterna el lirisme i la imatge pictòrica amb la ironia i l'esperit crític. Llavina hi anota: "L'oliva que és un ull que veu la mort", "Natura morta: una magrana oberta / i un adormit que fa veure que és mort", "el passejant sap que ha arribat a Enlloc", "no pensis en la cort / d'un rei. El porc és net / de cor. El rei, pervers"...

De fet, l'escriptura poètica es converteix a *El magraner* en part de l'argument del llibre: "Mira de reprendre el poema antic en la memòria". El protagonista d'*El magraner* confessa: "Fujo, diguem, d'aquell que hauria estat o que hauria acabat sent si no hagués emprès aquest llarg passeig". Quan arribem al final del llibre, els versos hi adquireixen un to més greu: "Tu, mort, desert d'eternitat i sorra!"

Pere Martí i Bertran

Una mestra per recordar

Enguany fa 25 anys de la publicació d'un gran llibre, *La mestra* (Editorial 3i4, -1995-, reeditat per Bromera l'any 2010, edició que faré servir per a les citacions). Es tracta d'una magnífica crònica, que es llegeix gairebé com una novel·la, narrada pel mestre i escriptor Víctor Labrado, un dels protagonistes dels fets que van tenir lloc entre 1974 i 1982 al País Valencià, i més concretament a la comarca de la Safor, i encara més concretament al poble de Barx. Com insinua el títol, la protagonista és una mestra; una mestra d'origen castellanoparlant i filla de guàrdia civil que s'implica de ple en els moviments de renovació pedagògica i, doncs, en el procés de recuperació lingüística i cultural del País Valencià. Aquest fet, aparentment intranscendent, i més produint-se en un poblet de menys de mil habitants, aviat va xocar amb prejudicis molt arrelats i amb interessos polítics que traspassaven els límits del poble. Els prejudicis, sobretot, giren a l'entorn de la llengua i de l'autodi que van aconseguir de fer arrelar segles de domini espanyol. D'exemples n'hi ha un reguitzell, però un dels més

colpidors és la intervenció d'un pare, davant de l'inspector, per defensar el castellà a l'escola: "*Yo, por respeto al Señor inspector, hablaré en castellano. [...] porque estoy muy orgulloso que en el colegio me castigaran cuando hablaba en valenciano, para no ladrar como mis padres*" (pàg. 198-199).

Els interessos polítics hi són tant o

Uns enfrontaments entre espanyolistes i catalanistes van tenir nombroses manifestacions

més presents i ens permeten d'assistir a una *nacionalització* d'uns fets aparentment locals, fins al punt que l'escola i Barx esdevenen centre de debat polític als diaris i d'enfrontaments entre dues maneres absolutament diferents d'entendre el País Valencià, ja que s'hi discutia la forma de construir el país que

ressorgia de la grisor de la dictadura; uns enfrontaments que podem resumir entre espanyolistes i catalanistes, i que van tenir nombroses manifestacions: símbols com la senyera, nom de la llengua, anticatalanisme creixent i dirigit, paper dels grans partits estatals com la UCD i el PSOE... Un dels més significatius, còmic i tot si no fos per les conseqüències, és l'expedició de *blaveros* a Barx, per fer tornar les ovelles esgarriades i corrompudes pel catalanisme al corral del valencianisme més folklòric, agressiu i, naturalment, que s'expressava en castellà. El míting, que no puc reproduir per la llargada que té, és descrit amb mestria, i amb un toc d'ironia molt escaient, per Labrado (pàg. 240-243).

Uns anys, cabdals, doncs, per apropar-nos a l'anomenada *transició*, però també per entendre moltes de les situacions sociolingüístiques i sociopolítiques que encara avui marquen el dia a dia valencià. I, sobretot, per entendre que sense mestres com Marifé Arroyo i sense el pes de l'escola valenciana avui dia l'assimilació lingüística del País Valencià de ben segur que ja seria irreversible.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

La corrosió social de la desigualtat

Gairebé per definició, les economies de mercat són generadores de desigualtat en la mesura que la participació dels individus en la riquesa que creen resulta molt dispar. Al llarg del segle XX, l'establiment de mecanismes d'intervenció pública que fessin un efecte corrector a una iniquitat que tendeix sempre a ser acumulativa i creixent va donar lloc, especialment a Europa, a societats que encara que lluny de ser igualitàries resultaven acceptablement equitatives i cohesionades: el món de Keynes i de l'estat de benestar. A partir, però, dels anys vuitanta de la mà del renovat individualisme del pensament neoliberal, els processos de disgregació social i econòmica no han fet sinó augmentar. Les diverses crisis que hem anat patint no han fet sinó posar-ho en evidència i multiplicar-ho.

Els epidemiòlegs Richard Wilkinson i Kate Pickett han avaluat els costos de la desigualtat en forma d'infelicitat col·lectiva. Més enllà de l'estrictament monetari, la desigualtat té efectes demolidors sobre una part de la societat, en forma de salut, estrès i patologies diverses, així com el reforçament de la tendència a la no cooperació. Les societats desiguals, a part d'injustes, són insanes i costoses. No és tant el benestar de les persones el que costa diners, sinó la seva infelicitat. Tenint en compte que la qualitat de les relacions socials es construeix sobre fonaments materials, l'escala de diferències de la renda té un efecte molt poderós en la nostra manera de relacionar-nos. Ja abans de la crisi econòmica de 2008, es produïen en el món occidental conductes antisocials que induïen alguns analistes a parlar d'una "societat trencada". El col·lapse financer va desplaçar llavors l'atenció cap al concepte immediat d'"economia trencada", però les disfuncions socials

ja hi eren. Hi ha coses que poden semblar anecdòtiques, però no ho són: per primera vegada en la història, els pobres estan més grassos que els rics. La desigualtat es fica sota la pell. Com més desiguals, les persones d'aquestes societats tenen més problemes de salut, de violència, augmenta l'ansietat, progresen les patologies psicològiques per falta d'autoestima i inseguretat social, se sent amenaçada la identitat social dels individus febles, apareix la vergonya, l'orgull ferit i la por a perdre l'estatus. La desigualtat augmenta els fenòmens d'ansietat de ser socialment valorats de manera negativa.

Les tendències econòmiques i socials actuals estan a punt de sobrepassar totes les línies vermelles per mantenir la cohesió política i social

Hi ha, també, una correlació entre confiança i col·laboració, i la primera desapareix amb la desigualtat. Qui confia, tendeix a ser més procliu a cultures comunes i compartides. Si desapareix la confiança, disminueix no només el benestar de la societat civil, sinó la mateixa noció de pertinença a una societat. Wilkinson i Pickett demostren com es produeixen uns determinants psicosocials de la salut a més dels condicionants merament materials. La seva formulació de "a més diferència de renda, menys cintura" expressa que els progressos de l'obesitat i de l'excés de pes en el món

desenvolupat, especialment als Estats Units, té molt a veure amb "l'efecte consol" del menjar, que actua especialment sobre aquells que pel seu baix nivell de renda se senten socialment exclosos, o bé en els seus límits. La desigualtat també es correlacionaria amb el rendiment i les oportunitats educatives, amb el recurs a la violència com a forma d'expressar l'orgull ferit. En definitiva, la desigualtat genera societats disfuncionals amb costos elevats i molta més infelicitat. Richard Layard, que ha desenvolupat el concepte de "l'economia de la felicitat", argumenta com la desigualtat estimula l'impuls cap al consum, amb la qual cosa es genera una insatisfacció col·lectiva que té un cost molt elevat.

Les societats democràtiques requereixen d'unes condicions mínimes d'igualtat, o dit d'una altra manera, d'uns nivells de desigualtat moralment acceptables. Les tendències econòmiques i socials actuals estan a punt de sobrepassar, si no ho han fet ja, totes les línies vermelles per mantenir la cohesió política i social, el consens necessari, dins d'uns marges que no ho facin esclatar. Félix Ovejero ha escrit que "quan les disparitats són agudes, és improbable que els ciutadans se sentin compromesos amb les institucions". Situats en aquest punt, sembla lògic plantejar-se fins a quin punt no es legítim l'aixecament i l'explosió de ràbia dels sectors socials sotmesos a la violència de l'extrema pobresa. Les institucions que no reparen patologies tan evidents poden exigir el respecte i el compliment de la llei als ciutadans que les pateixen? Parafraçant John Locke, si la pobresa i la fractura social comporten retornar a un "estat de naturalesa", els individus recuperarien el seu dret a prendre's la justícia pel seu compte.

Josep Aracil

Un món feliç

Un centre d'incubació i condicionament serveix d'introducció a la societat que planteja Huxley en la novel·la *Un món feliç*, escrita l'any 1932, que dona una visió futurista d'una societat deshumanitzada, controlada per la genètica i la clonació.

Suposa un avís d'alerta sobre el desplegament de l'estat comunista totalitari de la Xina, exportador de l'actual pandèmia i el seu possible tractament mitjançant una vacuna genètica, que genera més que dubtes raonables. Es plantegen molts dels temes que avui dia

tenen plena vigència, al constatar l'actual camí xinès d'una cultura superior capaç de dominar el món.

Una societat civilitzada, on tot està totalment controlat. Els éssers humans es divideixen en cinc categories i són fabricats en sèrie segons el lloc que tindran dins d'aquest món. Un Estat Mundial autoritari on preval la manca de llibertat, sentiments, família, vida personal comunitària, cultura.

Tots els individus són feliços, no tenen altra opció, han estat programats per ser-ho des d'abans de néixer. A més

se'ls faciliten grams de droga que consumeixen diàriament per sentir-se feliços. En teoria és una societat utòpica i ideal. Si algun individu pateix d'un "defecte de fàbrica", que no compleix el control de qualitat que li pertoca, és destruït.

Ara és hora d'estar alerta per preservar la nostra llibertat i vida comunitària, encara que això suposi no comprar productes barats xinesos. Podríem recuperar el comerç local i la relocalització de la nostra indústria per superar l'alta taxa d'atur amb una vida local 24 hores, incloent-hi el treball.

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Pere Martí i Bertran

Amors i amistats juvenils, anorèxia i molt més

Lliris Picó (Ibi, 1972) és un dels noms més populars i premiats de la literatura infantil i juvenil del País Valencià. La seva darrera novel·la, *Ventalls de paper*, d'entrada ens pot semblar una típica "novel·la d'institut" (protagonista jove i estudiant, autoestima baixa o nul·la, triangle amorós, anorèxia...), com diu la Clara, la protagonista, en un moment determinat, tot i que hi afegeix amb molt d'encert: "Però la vida no és una novel·la d'institut. La vida va com va i de vegades te'n adones de sobte i ben prompte, com la Pau i jo" (pàg. 53). Ho dic perquè les lectures o novel·les d'institut no tenen gaire bona premsa i sovint han estat criticades per raons molt diverses (poca qualitat literària i lingüística, producció excessiva i repetitiva, didactisme ratllant l'adoctrinament...) i per crítics també ben diversos, tot i que gosaria dir que hi ha destacat Vicenç Pagès Jordà. *Ventalls de paper* va més enllà dels tòpics i és una bona mostra d'un treball

literari pensat i elaborat (els *leitmotiv*, un dels quals ja trobem al títol, que acompanyaran la protagonista al llarg de l'obra; l'esclat dels records clarament proustians; l'estructura, aparentment desordenada, però versemblant tractant-se d'un "quadern", com diu la Clara –pàg. 127, per exemple–, escrit gairebé d'una manera terapèutica); d'una llengua rica i cuidada (Lliris Picó escriu en un valencià d'allò més estàndard i, doncs, assequible a qualsevol lector del domini lingüístic); d'una narració allunyada del didactisme, cosa que no vol dir que no hi trobem bones reflexions, frases filosòfiques (sempre solen ser breus i adequades al context); i encara d'una obra d'allò més realista i versemblant, allunyada de trames rocambolesques i perilloses. Una novel·la que, malgrat tot el que he dit, estic segur que serà molt ben rebuda pel professorat i l'alumnat d'institut, però que també pot ser una bona lectura d'estiu, recomanada pel boca-orella, pel Facebook... Resumint-ne molt breument l'argument: la Clara, una noia de 18 anys, estudiant d'un cicle de moda i confecció, escriu en un quadern sobre els dos darrers anys de la seva vida, des que va acabar l'ESO i va començar un batxillerat que ni tenia ganes de fer ni va poder acabar. Ho fa per recuperar aquests anys que han estat un infern, però que també han tingut moments esperançats i, sobretot, persones que sempre han estat al seu costat i l'han estimada, com no podia ser d'altra manera en una obra de LIJ, que sempre ha de deixar una porta oberta, o almenys una esclatxa, a l'esperança.

VENTALLS DE PAPER

Autora: Lliris Picó
 Editorial: Bullent
 Col·lecció: Esplai, 66
 Lloc i any d'edició: Picanya (País Valencià), 2019
 Nombre de pàgines: 133

Arantxa Bea

Un joc literari

Dos jugadors de tennis, un pirata, uns nens que enterren el pare, una mòmia, quatre bruixes, una xiqueta que rega uns cactus, una sirena, una senyora amb un gat, quatre conillets, un iglú, una dona que fa punt de calça, dues més que escolten música amb auriculars, una foca, tres bussejadors, un pelicà, una jove que fa ioga, dues que compren gelats, una parella que juga a *backgammon* i, entre molta altra gent, una nena amb un cub i una pala que, dreta sobre l'arena, observa una mar fosca i embravida. És precisament ella la protagonista i narradora alhora d'una història que comença a la vora de la mar, en una platja plena de gom a gom, i que continua dins d'un castell que la xiqueta ha construït, "un castell de veritat" on rep majestats d'arreu que al principi queden fascinades que tot sigui de sorra i gaudeixen d'un ball fastuós on regna el gelat, però a l'hora d'esmorzar s'enfureixen perquè,

efectivament, tot està ple de sorra arreu: els àpats, la roba, els baguls, els llits... Quan els exòtics convidats, molt enfadats, s'encaren amb la creadora d'aquell palau, la xiqueta troba una manera de tornar-los a divertir fins que, de sobte, l'aigua es cola per un forat i desfà el fabulós edifici.

Un fil narratiu senzill i imaginatiu sobre el qual Einat Tsarfati ha creat tot un seguit de jocs; el més evident es proposa discretament sobre els títols de crèdit: "Em trobaràs", diuen un ratolí i un cranc ermità, però, a més d'amagar aquests personatges, l'autora ha omplert de referents literaris i

cinematogràfics aquestes imatges bigarrades, de manera que resulta un plaer trobar-hi, de sobte, la sirenetta o Rapunzel, un nan, una mena de Quixot, un naufragi que recorda el del Titanic o un tauró agressiu... Un llibre, doncs, que respira l'aire dels contes d'Orient i en el qual el joc no ha eclipsat la literatura.

EL CASTELL DE SORRA

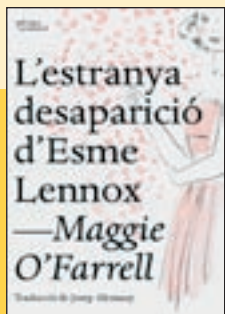
Autora: Einat Tsarfati
 Il·lustradora: Einat Tsarfati
 Editorial: Tramuntana
 Nombre de pàg.: 48

NOVETATS EDITORIALS

'L'espia del Ritz'
Pilar Rahola
Columna Ed.

A la Barcelona dels anys 40 del segle passat, en plena postguerra, l'Hotel Ritz brilla amb llum pròpia. Allà hi arriba un músic jueu que, amb la seva orquestra, fuig del nazisme. En una ciutat on ressonen cada dia els afusellaments del Camp de la Bota i s'hi mouen com peix a l'aigua els espies nazis. Aquí s'ho mou la Merceneta, protagonista d'aquesta novel·la.

'L'estranya desaparició d'Esme Lennox'
Maggi O'Farrell / L'Altra Ed.

Amb la publicació d'*Aquest deu ser el lloc*, L'Altra Editorial va descobrir ara fa tres anys als lectors catalans aquesta autora nord-irlandesa. Ara en publica la seva darrera novel·la. La protagonista, la Iris, descobreix que una germana de la seva àvia –que sempre havia dit que era filla única– ha sortit d'un psiquiàtric. Quins secrets amaga Esme Lennox?

'Les cuques'
Julià Guillamon
Ed. Anagrama

Un viatge per la vida en què van apareixent uns petits animals: el borinot, la mosca, el cuc... Una invitació a veure's un mateix dins de la natura, escrita en 61 episodis curts que transcorren al llarg de tres estius. Segueix l'estela de *Travessar la riera*, el llibre en què Guillamon explicava, ara fa tres anys, l'experiència de sortir d'un coma.

'Tot anirà bé'
Francesc Miralles
Amsterdam

En el moment d'incertesa que estem vivint, hi ha experiències i reflexions que ens poden ajudar a imaginar com serà el futur. Francesc Miralles ha parlat amb 20 experts en diferents àmbits i n'ha recollit les opinions. Salvador Macip, Rafael Santandreu, Àlex Rovira o Marian Rojas són alguns dels testimonis que accepten el repte d'imaginar els canvis.

'Del procés a la revolta'
Div. autors / Pagès Ed.

El sociòleg Eduard Ballesté i el fotògraf Pau Venteo, amb introducció del periodista Albert Mercadé, expliquen els fets que es van produir a Catalunya la tardor passada, després de la sentència del Suprem. I ho fan amb el testimoni de joves que van viure-ho directament. Els que van sortir a Urquinaona. Qui són i per què lluitaven?

GEOGRAFIA LITERÀRIA

Llorenç Soldevila

Collada de Toses

“ La Collada, per Corpus

Alta Collada de Toses, quina florida que has tret! Les ginesteres són flames benolents al grat del vent; són banderes que voleien, són encensers d'or novell, són un desmai de flors gràcils com no es veuen enlloc més. Les argelagues, geloses, han florit al mateix temps, apomades, grogues, clares i amb un aire tot discret, sense mostrar gens les ungles, com un coixí flonjo i bell; ginesteres més petites per a qui no les coneix.

Alta Collada de Toses, quina florida que has tret, ara que les neus són foses i el sol entra pels torrents, i els avets, drets com a llances, s'enfilen amunt del cel amb una verdor novella que els fa més alts, més esvelts!

Alta Collada de Toses, quina florida que has tret, que sembles endomassada per al diví Sagrament! ”

Ramon Blasi i Rabassa

AUTOR
Ramon Blasi i Rabassa (1901-1980)
OBRA
'Meitat de França', 1970
INDRET
Collada de Toses
MUNICIPI
Toses
COMARCA
Ripollès

Abans de la construcció de l'N-152 els traguers amb animals de bast o carros se servien de l'antic camí que de Planès seguia la vall del riu Rigart fins arribar a la Collada Vella o Colladeta. En aquest punt, el camí descendia per la banda esquerra del torrent dels Carboners fins arribar al pla de la Molina. La construcció de la carretera va durar prop de 100 anys. El 1849 arribava fins a Vic i el 1877, fins a Ripoll. El tram de Ripoll a Ribes de Freser i fins a dalt de la Collada fou enllestit pels volts de 1872. Fins al 1922, quan el tren arriba a la Cerdanya, no s'enllestí el darrer tram de la Collada a Puigcerdà. Just en el punt en què l'antiga carretera de Toses arriba al cim del coll i es veu una part de la vall cerdana podem llegir el poema de Ramon Blasi, que ja es refereix a la Collada nova.

ENDRETS.CAT

CONCURS NARRATIVA CURTA - 2n classificat 2019

VELLA I CASSOLA

Ignasi Arumí · Vic

Il·lustracions: Maria Peix

La vella torna a sortir al balcó puntualment a les 20.45 per picar una cassola que a hores d'ara ja no pot servir ni per bullir aigua. Pica amb ímpetu punyent durant divuit eterns minuts, sense perdre en cap moment el ritme ternari, com si un cony de metrònom li marqués el tempo. De les 20.45 a les 21.03. Avui fa tres mesos i dotze dies que la vella surt al balcó, 103 dies de front arrugat, ulls semiclcus i un timpà que destria quins sons fer vibrar. Els primers dies vaig sortir per comprovar a què es devia tanta activitat sonora en un bloc de pisos on cohabitarem veïns de tarannà tranquil i reservat. Al comprovar que només era la veïna de porta jubilada colpejant una cassola amb un cullerot d'acer inoxidable, vaig pensar que la dèria o la follia no li duraria gaire. Però d'això ja fa 103 dies. Desconec els seus motius, no sé si són els seus exercicis terapèutics d'abans d'anar a dormir o fa una crida a tots els gats del barri a posar-se en formació, però no m'importa gens ni mica. El problema és l'hora que ho executa. De les 20.45 a les 21.03. Just l'hora del meu moment, del millor moment del dia. El *rosco* de *Pasapalabra*. I encara que hi poso tot de la meva part i el televisor al màxim volum, sempre se m'escapa alguna vocal o consonant, alguna definició que es barreja amb els percutits ternaris de la vella i la descripció es torna indesxifrable, i mai, dic mai, soc capaç d'acabar el *rosco*.

Aquesta nit *Pasapalabra* està a punt de viure el seu clímax, Antonio Ruiz a una paraula de guanyar el *superbote*. Estic assegut al sofà, davant del televisor, unghes clavades al reposabraços, ansiós per cridar a l'uníson amb l'Antonio totes les paraules de l'infactible *rosco*. L'última lletra! "Con la J. Apellido del político considerado el último líder de la época socialista..." Clonc, clonc, clonc, clonc, clonc, clonc... No pot ser! La meva paciència gairebé infinita ateny la seva fi. Tanco el televisor eludint el desenllaç del programa i m'alço disposat fermament a reclamar silenci.

Surto al balcó amb actitud autoritària, però l'aire fred em colpeja la cara i em tira una mica enrere. M'apropo al metacrilat que separa els dos balcons i trec el cap per fora intentant establir contacte visual amb la vella, però no veig res, tot està fosc. Només soroll. En la penombra una silueta pica amb ràbia, com si algú estigués traient la pols d'una estora amb un espolsador de vímet dur. Pica a ritme de vals. No li veig la cara, però sí que s'intueix una bata clara, un pentinat de rinxols i un braç que es mou amb fúria. Clonc, clonc, clonc! La veïna ha d'estar a punt d'acabar, així que m'espero per cortesia abans d'increpar-la, però no m'imaginava la traca final. La vella deixa de picar, agafa aire i, pel deliri d'un pati interior mut rodejat d'edificis amb poca ànima, etziba. Lladres, més que lladres. Fills de Satanàs! Les paraules es converteixen en baf i jo em quedo glaçat. Tanca amb força la porta del seu balcó, sense que jo hagi pogut articular cap paraula. Entro al meu pis esmaperdut, decideixo esperar fins l'endemà.

Tot i viure al seu costat, no en sé pràcticament res, d'ella. Només el seu nom. Mercè Rocafiguera i que segueix un hàbit invariable. A les 11.30 va a buscar el pa. Surto del pis a les 11.25 i miro discretament la seva porta. Hi té un llaç groc penjat i una estora d'espert al terra. A la cantonada de l'estora hi ha escrit: "Espanya es queda aquí". No m'hi

havia fixat mai. A les 11.30 faig veure que fico la clau al pany del meu pis quan ella surt de casa.

–Ai... Bon dia, senyora Rocafiguera. Com anem avui?

–Anar tirant com podem –mentre em respon tanca la porta del pis de forma automàtica.

Va vestida amb una bata clara i porta un bastó que fa servir per recolzar-se. Va molt ben pentinada i té una mirada dolça i aigualida, que em recorda l'aigua d'un bassal just acabat de ploure.

–Miri, senyora Rocafiguera, li volia comentar una cosa...

–I tant, el que vulguis, nen. Que vols passar?

–No cal, és ràpid. Volia saber si això que fa de picar la cassola a la nit ho podria deixar de fer o si un cas, fer-ho una mica més d'hora, és que...

En aquest precís instant deixo de parlar. La vella agafa amb força el seu bastó i els seus ulls més que aigua d'un bassal semblen brases d'una fogue-

Desconec els seus motius, no sé si són els seus exercicis terapèutics d'abans d'anar a dormir o fa una crida a tots els gats del barri a posar-se en formació, però no m'importa gens ni mica

ra. Faig una passa enrere. Aixeca el bastó a l'altura de la cintura i em diu amb veu severa i volum creixent.

–T'has begut l'enteniment oi, nen? Porto 87 anys lluitant per aquest país. Ni Franco, ni Aznar, ni Llàrena han aconseguit aturar-me. I ara tu vols que pari? La meva cassola picarà cada nit durant 17 minuts i 14 segons, fins la nostra independència o la meva mort!

Faig una altra passa enrere. La veïna recupera el seu posat normal, recolza el bastó al terra i marxa sense tornar a girar-se.

M'ha quedat clar que el pla A (Avinença) no ha funcionat ni funcionarà en el futur, però no em penso donar per vençut, la meva missió és tan lícita com la seva. Investigo a internet i m'adono que la independència pot tardar segles a arribar i la mort de la vella, amb l'energia com m'ha dissuadit aquest matí, també, per tant hauré de trobar la manera de fer-la desistir d'aquesta croada. Decideixo seguir un pla d'actuació que segueixi un rigorós ordre alfabètic.

Amb la B. Bretolada. Acció pròpia d'un brètol. Pagar 15 euros al nen que viu a sota perquè a les 20.45 piqui sense parar el timbre de la vella. Amb la C. Comunitat de veïns. Conjunt de persones que es reuneixen per retrobar la tranquil·litat de l'edifici. Amb la D. Denúncia. Notícia o avís que es fa a una autoritat sobre una acció que va en contra de la llei. Conté la E. Repressió. Procés pel qual es moderen o frenen els

impulsos o sentiments considerats inconvenients, amb el suport directe de la policia.

Després de comprovar que els aspectes legals eren feixucs i no servien per dissuadir les cassolades, vaig canviar d'estratègia.

Amb la F. Fumarada. Massa de fum molt abundant. En excés pot ser molt irritant pels ulls i les fosses nasals. Amb la G. Gripau. Animal amfibi vertebrat, molt semblant a la granota però amb el cos més robust i gros. En poden aparèixer plagues eventuais en algun balcó. Amb la H. Heavy Metal. Modalitat de *rock-and-roll*, que es caracteritza pel so a gran volum i sovint distorsionat. Escoltat amb un altaveu al balcó pot dissipar qualsevol altre so. Conté la I. Article 155. Article que força els dissidents a complir amb les seves obligacions protegint així l'interès general. Una manera d'aplicar-lo és l'empresonament.

Però cap estratègia funciona i la vella segueix amb la seva comesa dia sí, dia també. Ha esquivat plagues, fumarades i avui mateix un serraller l'ha alliberat de l'opressió.

He perdut tota esperança, i el més fotut és que el pitjor no és el moment en si, sinó l'espera prèvia a l'acció. L'angoixa, que normalment m'acompanya tot el dia, de saber que puntualment a l'hora assenyalada començarà a picar i s'haurà acabat el meu moment de calma mentre els cops de cassola ressonen per tot l'edifici com cops de mall contra una persiana metèlica. 20.44, 20.45... 20.52, 20.54... Com? Surto al balcó per

Maria Peix

veure què passa, i el pati interior està immers en un silenci meravellós. Respiro profund i m'embriago de quietud. Torno a entrar a dintre i acabo de mirar i escoltar el final del *rosco* en calma, encertant gairebé totes les paraules, a punt d'endur-me el *superbote* d'avui. Victòria!

Durant els *Pasapalabra* consegüents, escolto el *rosco* gaudint de cada vocal i consonant, seguint al peu de la lletra les

definicions que el presentador recita com si no hi hagués demà. Però malgrat la calma externa que m'embolcalla, una veueta dintre meu no deixa que m'acabi de relaxar. No és tan forta com els cops de cassola, però igual d'insistent. Han passat tres dies i la vella no ha sortit al balcó, ni ha anat a comprar el pa, els fulletons publicitaris comencen a desbordar la seva bústia i una flaire sospitosa i poc habitual surt per les canonades del meu lavabo. Té les persianes del menjador abaixades i la de la cuina a mig tirar. No hi ha cap llum encès. Fins i tot vaig demanar unes pizzes al seu nom, però el repartidor va marxar malhumorat passats set minuts.

Em dic Daniel Puig Montilla i vaig deixar de créixer quan tenia 10 anys. En aquell moment era 1 metre 53 centímetres, però a partir d'aquesta edat ja no vaig créixer més. Potser han sigut les ànsies de voler créixer i no aconseguir-ho que m'han convertit en una persona conservadora i molt poc amant dels canvis. Faig el possible perquè tot es quedi igual, esforçant-me per mantenir el meu *status quo*. Però en aquest cas l'he d'alterar si vull descobrir què li ha passat a la vella.

De moment no puc trucar a la policia. En l'hipotètic cas que hagi passat alguna desgràcia, podria estar relacionada amb alguna de les meves accions dissuasives, i si és així hauré de destruir les proves. L'única opció que em queda és entrar al seu pis.

Em vesteixo amb un xandall negre, em col·loco un frontal al cap, m'enfundo uns guants de làtex negres i passades les 23.30 salto al balcó de la vella com el més insensat practicant de *balcon-*

ning. No em costa gens forçar la finestra de la cuina, i el meu cos esquifit em serveix per lliscar entre el marc i la persiana. Peus a terra, obro el frontal a baixa potència, tanco amb cura la finestra i sense entretenir-me em dirigeixo al menjador. Senyora Rocafiguera? Demano a l'aire per si un cas. Però el pis es manté en un silenci dens, perfumat per un encens molt poc agradable.

Avanço amb cautela però amb certa pressa fins arribar al que m'imagino que és, per efecte mirall amb el meu pis, la porta del lavabo. La fortor comença a ser inaguantable i quan obro la porta m'he de tapar la boca i el nas amb el xandall. Em costa respirar. La vella està estirada entre el vàter i la dutxa, panxa enlaire, amb la bata blava, la cara pàl·lida, un rostre seriós i molt ben pentinada. Té els ulls oberts, com si encara em pogués veure. Sembla ben bé una mort natural. Segurament rela-

Han passat tres dies i la vella no ha sortit al balcó, ni ha anat a comprar el pa, els fulletons publicitaris comencen a desbordar la seva bústia i una flaire sospitosa i poc habitual surt per les canonades del meu lavabo

cionada amb l'enuig, el disgust, la ràbia o la impaciència, però no crec que això ho puguin arribar a descobrir mai. No veig proves que em delatin. Surto corrents, retenint l'aire, intentant no xocar contra res, vigilant de no deixar cap rastre. Entro al meu pis. El meu cor va a la velocitat de la fibra òptica, em suen les mans, el front i l'entreuix. Em vaig a dutxar, però abans tiro tota la roba que portava, frontal inclòs, al contenidor del rebuig. Passo la nit sense dormir, la imatge de la senyora Rocafiguera no para de torturar-me. Però espero fins a les vuit del matí per fer l'inevitable. 112.

Quan treuen el cos jo m'ho miro des de l'espill de la meva porta. La senyora Rocafiguera en etern repòs sota un plàstic negre. L'ambulància, la policia, els bombers, el tragit dura tot el matí. Algú toca el meu timbre i quedo paralytitzat, aguanto la respiració, tanco els ulls. No tornen a trucar.

Són les 20.40 i el *rosco* és l'únic que pot apai-vagar la meva ment. Però avui les paraules no m'ajuden i les definicions fan aflorar encara més el meu sentiment de culpa. Amb la C. Que és causa d'una acció. Amb la D. Que no rep l'ajuda o protecció que necessita. No han arribat ni a la lletra F quan tanco el televisor. Agafo amb decisió una cassola de la cuina i un cullerot d'acer inoxidable i surto al balcó; pico a ritme ternari mentre escolto de fons algun veí que es queixa reclamant silenci, però segueixo picant durant 17 minuts i 14 segons. Fins la nostra independència o la meva mort.

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

125

LÈXIC

La volta al món en 80 termes (IV)

EUROPA

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Ens acostem a casa des del nord. Als països escandinaus coneixerem les stavkirkes, unes esglésies de fusta dels segles XI al XIII, i aprendrem alguns mots del sami o lapó per si ens trobem amb el Pare Noel. A Groenlàndia, on el 85 % del territori està cobert per una capa de gel, l'inlandsis, gaudirem del paisatge blanc, cosa que també farem a Islàndia. Allà, a més, no ens podem perdre l'espectacle d'un guèiser.

Pararem a Escòcia per tastar un autèntic whisky de malta i marxarem cap als Països Baixos per jugar un partit de corfbol. Sabíeu que a Catalunya també s'hi juga i que

la nostra selecció és de les millors? Després de la suada i una mica afamats, anirem cap a l'est per menjar uns quants blinis i, ja que hi som, comprarem una matrioixca per portar de record.

La ruta terminològica s'acaba i la millor manera de celebrar-ho és fer un bon xeflis. Marxem cap a Grècia, on acompanyarem una amanida amb salsa tzatziki i farem les postres a Turquia, on tastarem baclaues de tota mena. Passarem la nit a Itàlia amb un bon plat de pasta, però no serà ni d'espaguetis, ni de tortel·linis, sinó de caputxetes, per variar una mica.

L'últim àpat el farem amb unes ostres portugueses, que poden arribar a fer 15cm de llarg, amb una raclet suïssa, i tot això regat amb una mica de pastís. Els especialistes en gastronomia ens diran si es tracta d'una bona combinació o si val més que ens dediquem a la terminologia.

I ara sí, tornem a casa, però ho farem ben amunt, a dalt d'un castell. A vista d'enxaneta mirarem a banda i banda i fins allà on ens arribi la mirada veurem que pertot arreu hi ha termes, i que els podem dir en català.

Font: Termcat 2015 (text adaptat).

ENGLISH IN A BITE

ANGLÈS

As clear as mud

Similes are a type of figure of speech, and are used to compare the similarities between two different things in an interesting way, often using the words *as* or *like*. Similes aren't to be confused with metaphors, which make the comparison without using *as* or *like*: essentially saying that something *is* something else. Let's compare two examples:

She's as innocent as an angel (simile)

She's an angel (metaphor)

Can you match the sentences to complete the simile?

1.	The instructions were as clear as	a)	a bat (has bad eyesight)
2.	The presentation was like	b)	a lead balloon (fail or flop completely)
3.	Are you OK? You're as white as	c)	watching grass grow (dull or boring)
4.	My brother is more fun than	d)	a bee (do lots of things, be very active)
5.	I'm as blind as	e)	a barrel of monkeys (very amusing)
6.	The kids are fighting like	f)	mud (not easy to understand)
7.	My joke about politics went down like	g)	a fox (very intelligent in a devious way)
8.	I haven't stopped today. I've been as busy as	h)	cats and dogs (have angry arguments)
9.	The thief was as cunning as	i)	life (be in a place, perhaps surprisingly)
10.	I went to the supermarket, and there was my grandfather, as large as	j)	a ghost (very pale)

CATALÀ

Tan clar com el fang

Les comparacions són un tipus figura retòrica i s'utilitzen per comparar de forma interessant semblances entre dues coses diferents. Sovint s'utilitza la paraula *com*. Els símls no s'han de confondre amb les metàfores que fan una comparació sense fer servir la paraula *com*, bàsicament diuen que una cosa és una altra cosa. Vegem-ne dos exemples.

Es tan innocent *com* un àngel (símil)

Es un àngel (metàfora)

Relaciona les dues columnes per completar les comparacions:

Matrícula oberta als cursos d'idiomes de la Universitat d'Estiu de la UVic! Cursos oberts a tothom. Proves de nivell gratuïtes. Disposem d'una àmplia oferta de cursos i horaris. Informa't a <https://www.uvic.cat/idiomes/estiu> o a idiomes@uvic.cat

Les solucions de la setmana anterior: ■ 1 f; ■ 2 d; ■ 3 a; ■ 4 h; ■ 5 b; ■ 6 j; ■ 7 c; ■ 8 e; ■ 9 i; ■ 10 g

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jaume Espuny

OASIS '(What's the Story) Morning Glory?'

Epic, 1995

A finals dels anys noranta del segle passat, els grups de rock nord-americans es van inventar el grunge: guitarres fortes, barreja de punk i rock, camises a quadres, pantalons esparcats... Poc després, a principis dels noranta, els grups anglesos van contraatacar amb el britpop: tornar als orígens dels anys seixanta, al Swinging London, Beatles, Stones, Kinks, Who... Blur i, sobretot, Oasis en van ser els màxims exponents. I aquest *(What's the Story) Morning Glory?*, el segon d'Oasis, probablement és el més famós. I el més complet. I a sobre, es va vendre com xurros a tot el món. Destaquen quatre temes: la balada "Wonderwall", amb uns preciosos arranjaments de corda, "Some Might Say", "Roll With It" i l'himne d'estadis "Don't Look Back in Anger". Totes les cançons estan compostes per Noel Gallagher, que tocava quatre o cinc instruments, i a la veu, el seu germà, Liam, un

gran cantant i un desmesurat i malaltís admirador de John Lennon. De fet, Oasis sonaven com els Beatles dels últims anys. Els dos germans no s'avenien gaire, tenien fama d'antipàtics amb un gran ego i les baralles eren constants. El grup va continuar gravant discos, però sense arribar a la perfecció d'aquest *(What's the Story) Morning Glory?* I finalment, al 2008 tot es va acabar: el grup es va separar i no ha tornat més.

NOTES

Glaucs i Pinta la Pinça canten que 'Tot és possible'

Pinta la Pinça és un projecte solidari creat per l'Arlet, una nena de set anys, i el seu pare, Jordi Hernández, que pretén recaptar fons per a la recerca contra el coronavirus. L'Arlet va tenir la idea de pintar pines i vendre-les a les portes dels hospitals després de perdre dos avis durant la pandèmia. El seu pare va *tunejar* la pensada i va obrir un compte a Instagram convidant a tothom a pintar pines i a partir d'aquí recollir diners per combatre la Covid-19. I els Glaucs, per donar suport a la iniciativa, han adaptat *Tot és possible*, el seu últim senzill, i n'han fet un clip realitzat pel mateix Hernández. Durant el confinament Glaucs havia de treure un EP per celebrar el 25è aniversari que finalment, com el més nou de Txarango, veurà la llum el 19 de juny.

El disc en solitari de la Sardà

Els últims dies el món de la cultura catalana està de dol amb la mort de dues patums com Pau Donés i Rosa Maria Sardà. D'aquesta darrera s'ha parlat molt de la seva faceta d'actriu i de les feines que va fer al teatre, al cinema i a la televisió però en canvi pràcticament enlloc s'ha recordat que també va ser cantant. L'any 1979, va publicar el disc *Festa amb Rosa Maria Sardà*, un àlbum amb dotze cançons de to

desenfadat que va fer conjuntament amb la seva parella d'aleshores, Josep Maria Mainat (La Trinca). A part, també havia col·laborat posant veus en discos de La Trinca i en algun recopilatori.

EL TEST Ramon Redorta

Primer instrument que vas tocar? La bateria. **Primer grup del qual vas formar part?** Nido Malo, un grup de rock dur. **Primer disc que et vas comprar?** *Catalluna*, d'Elèctrica Dharma. **Quants discos tens?** No ho sé. Potser uns 200. **Salva'n tres.** *The Joshua Tree*, d'U2; *The Essential*, de Bruce Springsteen, i *Benvinguts al paradís*, d'Obrint Pas. **Grups o músics de capçalera.** AC/DC, Queen, Guns'n'Roses, U2, Elèctrica Dharma, Jordi Savall, The Chieftains, Carlos Núñez i Lluís Llach. **Un concert (com a públic) per recordar.** The Rolling Stones a l'estadi Olímpic de Barcelona l'any 1990.

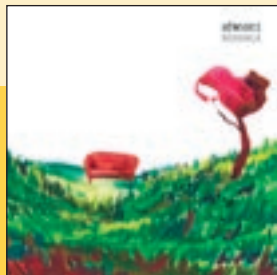
NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

JOAN GARRIGA I EL MARIATXI GALÀCTIC 'El bany i el plany'

Després de les aventures amb Dusminguet i amb la Troba Kung-Fú, Joan Garriga publica el seu primer LP en solitari (molt ben acompanyat, això sí, pels monstres del Mariatxi Galàctic). Aquest canvi, però, no suposa un punt i a part a la seva trajectòria sinó un punt i seguit ja que continua sent un viatge musical amb rumba, cúmbia... i picadetes d'ullet a les músiques tant del Mediterrani com del Carib o el Magreb. Fitxeu-lo ràpid perquè *El bany i el plany*, tot i tenir algunes cançons amb regust nostàlgic, és la banda sonora ideal per la revetlla de Sant Joan.

ÜENSDEI 'Mudança'

L'any 2007 va néixer Wednesday Lips, una banda amb mig peu a Barcelona i mig a Lleida que va arribar a autoeditar-se quatre àlbums. I ara, la formació ha catalanitzat el seu nom (i també s'han passat al català pel que fa a lletres) i debuta amb *Mudança*, un treball que viatja a les arrels de la música pop-folk anglosaxona amb lletres vitalistes, compromeses i en alguns casos fins i tot combatives. De Üensdei en destaca sobretot el duet de veus femenines que lidera la formació, que li dona un timbre únic i genuí. Val la pena parar-hi l'orella.

SANTI VENDRELL 'Tiempo de cerezas'

Santi Vendrell és un cantautor que als anys 80 va tenir cert ressò amb cançons com *Nostàlgia* o *Secrets del cor* i que durant el segle passat va publicar una desena de discos. Actualment està jubilat però ha volgut recuperar un enregistrament inèdit de l'any 2002 on per primera vegada canta en castellà. A l'àlbum hi ha temes nous com "Solo amar" o "Lobo de mar" i també hi ha altres cançons que havia escrit en català i ara versiona en castellà, com "Sirena celeste". Vendrell segurament no tornarà als escenaris però, ni que sigui discogràficament, ha tornat.

SOUND AND VISION

Solé / solemusic.cat

'I'll Sleep When I'm Dead'

Els primers cinc minuts de *I'll Sleep When I'm Dead* fan tirar una mica enrere: no ho sé a vosaltres, però jo estic tip dels artistes que es vanten de viure a 100.000 per hora, cremant-ho tot, sempre amb una intensitat i una energia fora del normal i amb legions de fans que els adoren per ser així; tot això em fa molta mandra, i encara me'n fan més els documentals que encimbellen aquestes figures. Superats aquests minuts inicials, però, la cosa s'arregla una mica perquè descobrim els motius pels quals Steve Aoki, el protagonista de la pel·lícula, és com és. I resulta que al darrere hi ha una història humana que, sense ser gens original, és genuïna i interessant.

Aoki és un dels DJ més famosos del món i el títol del documental ho diu tot: ja dormiré quan em mori. La pel·lícula ressegueix els últims mesos d'activitat de l'artista abans del concert de presentació del seu disc *Neon future I* (2014). Una activitat que, ja us podreu suposar, és absolutament inassumible per la salut de qualsevol ésser humà: concerts enllaçats amb entrevistes enllaçades amb gravacions enllaçades amb viatges enllaçats amb més concerts i entrevistes, i així durant setmanes i setmanes. El dormir queda pràcticament relegat a les hores mortes.

L'interessant d'aquest noi no és el present, sinó d'on li ve tot això. El seu pare, Rocky Aoki, va ser un immigrant japonès que va arribar a Nova York als anys 60 i va trobar als Estats Units el terreny adobat per desplegar tot el seu ventall de talents i ambicions: va començar treballant set dies a la setmana en un camió de gelats i va acabar fundant la cadena de restaurants japonesos Benihana i convertit en multimilionari excèntric i popular, aficionat a les hero-

icitats esportives i membre de l'alta societat; un home inquiet i àvid de reptes, que tant et podia travessar l'Atlàntic en globus com fer curses de llanxa d'alta velocitat, com fundar una revista pornogràfica. I tanta activitat, és clar, no deixava gaire temps per a la família, a qui va relegar a un tercer pla.

Steve Aoki va heretar del seu pare la determinació i energia per emprendre grans coses: va començar des de zero i sense cap ajuda econòmica paterna, va promocionar concerts, va fundar una discogràfica, va aprendre l'ofici de DJ i a base de talent i feina es va convertir en una superestrella hiperactiva i sempre amb ganes de més. El cas és que un motor important de tot això –potser el més important– és un trauma d'infantesa: *I'll Sleep When I'm Dead* (Justin Krook, 2016) és, en síntesi, la història d'un nen intentant demostrar la seva vàlua i reclamant el reconeixement del seu pare. El podeu veure a Netflix.

ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

Buffer, el 'crooner' del ring

En una de les edicions de la ja desapareguda cursa Emmona de Sant Joan de les Abadeses, els organitzadors van comptar amb una mena de *speaker* més o menys professional. En altres proves atlètiques aquest paper l'havia fet gent del poble com en Jose Alguacil, que a banda d'anar bastant per lliure resultava un atractiu més per a la gent que veia com els corredors arribaven a la meta, més enllà del lloc que acabessin ocupant a la classificació final. En canvi l'*speaker* vingut de fora basava la seva actuació en el volum, la motivació absurda i les consignes barates (*"vamos guerreros, no desfallezcáis"*) que em van aconseguir ruboritzar i avergonyir a parts iguals.

Durant un partit del Barça contra el Depor de 1973, el locutor de Les Corts i el Camp Nou durant seixanta anys Manel Vich va demanar als familiars d'un nen perdut que el tenien a tribuna. El ministre de governació franquista de l'època es va indignar tant perquè ho havia fet en català, que es va prohibir de tornar a utilitzar la nostra llengua durant tres anys a l'estadi. La veu de Vich es va convertir en un ritual abans de cada partit, quan narrava les alineacions de cada equip mentre aquests saltaven a la gespa. Mentre altres equips rivals utilitzaven

speakers moderns, ridículs i cridaners, Vich va mantenir la sobrietat al capdavant del micròfon barcelonista, fins al 2016, any de la seva mort.

En un àmbit bastant diferent, Bruce Buffer s'ha convertit en el més entranyable i espectacular *speaker* esportiu. Les arts mixtes compten

amb la seva veu per anunciar els combats estel·lars, un moment litúrgic on aquest exlluitador de kickboxing que es va haver de retirar de la pràctica activa per un traumatisme cranioencefàlic, aconsegueix eclipsar als lluitadors més emblemàtics del circuit. Conor MacGregor, Khabib Nurmagomedov, Jon Jones o Amanda Nunes esdevenen simples secundaris quan Buffer pren la paraula, genuflexiona lleugerament les cames i pronuncia allargant les vocals fins a l'infinit *"and now"*, *"ladies and gentlemen"* i sobretot *"It's time"* corejat a una sola veu pel recinte on estigui a punt de presenciar-se l'espetec d'hòsties de rigor de cada vetllada. Bruce Buffer és jugador de pòquer des dels nou anys, ho fa amb diners des dels 14 i també és aficionat, com Bukowski, a les curses de cavalls.

Vaja, que si em fan triar un *speaker* pel dia que hagi de presentar-me davant de l'altíssim que siguin Vich o Buffer, i no pas un ultramotivador de *runners*.

Divendres, 16 de febrer de 1996

Bruce Buffer debuta com a 'speaker' de la UFC Bayamon, Puerto Rico

TECNOLOGIA

Arnau Jaumira

Twitter estrena les piulades de veu

Originalment les piulades eren de 140 caràcters. Després van passar a ser del doble, 280. Però hi ha gent a qui encara li segueixen semblant curts i per això Twitter s'acaba de treure de la butxaca les piulades de veu. És a dir, petites gravacions d'àudio que es poden enviar de forma molt senzilla en

una piulada.

D'alguna manera seria com enviar les ja habituals notes de veu de Whatsapp però a través de Twitter. Estan limitades a 2 minuts i 20 segons, és a dir, 140 segons, buscant coincidir amb els 140 caràcters originals de la xarxa.

De moment la funcionalitat s'està escampant de forma gradual a tots els comptes d'usuaris

però de moment només funciona en mòbils iPhone. En Android no queda clar quan arribarà l'actualització que ho permeti però segur que no trigarà gaire.

El funcionament és realment senzill. Quan anem per fer una piulada, a la mateixa pantalla per escriure'l hi ha una franja inferior per adjuntar imatges. Des d'ara també hi ha el símbol en forma d'ona sonora, que ens permetrà enregistrar la nostra piulada de veu i enviar-la amb un text introductor, igual com ho faríem amb una imatge o vídeo.

A l'hora de reproduir-se és igual de simple. Apareix com si fos un reproductor de vídeo amb l'avatar de qui l'ha enviat al centre com a imatge. Una funcionalitat nova de Twitter que s'haurà de veure si evoluciona i permet també enviar àudios gravats amb anterioritat o només es podran enregistrar al moment de la piulada.

Alguns usuaris d'iPhone ja tenen la nova funcionalitat que permet enviar notes de veu de 140 segons

La prestigiosa marca de motos, Triumph, s'uneix també al carro de les bicicletes elèctriques, que en els darrers temps està agafant una alta volada. De fet el 1884 originalment comercialitzava bicicletes i després es va passar a les motos. Ara torna als orígens i presenta la Trekker GT, la seva primera bicicleta elèctrica en 118 anys d'història.

La idea és que sigui una bici versàtil, "ideal pels trajectes diaris, mantenir-te en forma i divertir-te", asseguren en la nota de premsa de presentació. Els components de la bicicleta són d'alta gamma de la reconeguda marca Shimano i també de RockShox. Això dona encara més prestigi a la bicicleta.

El quadre d'alumini, que amaga la bateria a l'interior, és una de les parts més destacades d'aquesta nova bicicleta que té un pes total de 24 quilos. La potència del motor, també de

Shimano és de 250 W. El canvi, de 10 marxes, o els frens, també són de la mateixa marca.

Pel que fa a l'autonomia, que evidentment és una part important tenint en compte la part elèctrica, Triumph assegura que s'hi podran fer fins a 150 quilòmetres. Xifres teòriques i que evidentment no es poden agafar al peu de la lletra perquè si les condicions no són òptimes pot ser que no es compleixin.

La bicicleta té fars LED tant davant

com darrere i té una petita pantalla al davant per controlar i monitoritzar el motor. Evidentment, no serà assequible per tothom: la nova Trekker GT ja està disponible amb un preu de 3.250 euros.

Té una autonomia de 150 quilòmetres i gran part dels components pertanyen a la gamma alta de Shimano

Triumph també fa bicis elèctriques

La Playstation 5 ensenya la cara

Sony va deixant anar la renovació de la seva consola insígnia en petites píndoles. La setmana passada va arribar un dels plats forts amb un esdeveniment especial per internet que va reunir milions de persones davant la pantalla per presentar alguns dels nous jocs que ja formaran part de la nova consola des del primer moment. També,

a més a més, van ensenyar el que fins ara no s'havia filtrat, imatges del nou disseny de la Playstation 5.

Les línies corbades i una estètica moderna defineixen la nova imatge de la consola de Sony. El color blanc hi predomina i es barreja amb el negre de l'interior i la llum lila que surt de dins quan està engegada, i s'assembla molt al comandament Dual Sense que ja havien presentat

fa unes setmanes.

La consola tindrà dues versions: la clàssica i la digital. La diferència és en la disponibilitat o no d'un lector de discos. La clàssica en té, mentre que a la digital tot serà a través d'internet, descarregant els jocs al disc dur de l'aparell.

També s'han deixat veure alguns dels accessoris que també estaran disponibles amb el llançament de la Playstation 5, previst per Nadal d'aquest 2020.

D'una banda, hi haurà uns auriculars sense fils amb so en 3D per entrar de ple dins el joc. També es vendrà una càmera d'alta definició per poder fer *streamings* per internet ensenyant la cara,

una tendència cada cop més habitual en plataformes com Twitch. Un altre accessori serà un control a distància per poder navegar pels serveis en *streaming* de la consola. Finalment, també es vendrà un carregador per omplir la bateria a dos comandaments a la vegada.

Les formes corbades i el color blanc, negre i lila predominen en la nova consola, amb dos models: clàssic i digital

ALEGRIA INTERIOR

Toni Juclà (sodecaminar@gmail.com)

El poder de l'acceptació

Acceptar les coses que passen pel camí no és gens fàcil d'assumir. Unes de les mestres en l'art d'acceptar el que toca viure, són les plantes. S'adapten en cada moment i preveuen en el mateix temps el que ha de venir. Un arbre és un ésser viu amb aparença dura i alhora flexible quan bufa el vent. Una herba de marge s'afanya a florir abans no arribi la sequera de l'estiu. I així observant el que ens envolta podem arribar a la conclusió que acceptar el que vivim és un poder sorprenent per gaudir i ser feliç. Tot i això, busquem massa raons per poder acceptar aquella cosa que incomoda i en canvi ens és molt més fàcil acceptar allò que ens

és beneficiós. Estem tranquils, prenent el sol a la platja i estem insuportables després d'unes hores de treball a ple sol. Permetem que les situacions externes ens guiïn i deixem de banda el nostre interior. Per utilitzar l'anomenat *art d'acceptar* hem d'observar a fora i a dins, i posar atenció en cada situació. És en aquest instant que un percep el poder d'acceptació.

En el moment que he acceptat les meves cadenes (econòmiques, socials, familiars, de salut i tantes altres que hi podeu afegir), que m'angoixaven molt i no sabia per què hi estava lligat, m'he adonat que l'únic temps que puc viure és el present. L'ara i l'aquí, no hi ha res més. Respiro amb tranquil·litat, cada inspiració d'aire és un regal, cada expiració és un obsequi que ofereixo a altres éssers perquè puguin respirar. Ara les cadenes ja no pesen, ja no fan mal, s'han tornat fils. Els podria trencar, fer-los desaparèixer, deslliurar-me'n. Però no tindria sentit fer-ho, i no ho dic amb cap sentit de culpa ni de voler ser un bon màrtir, sinó perquè formen part de la meua existència, com les dels altres que també les porten i també m'ajuden. Perquè ara sé que només són un joc. Un joc a què he volgut jugar per recordar-me que estic viu.

Pintaré el present gràcies a on estic lligat. Si percebo les cadenes passades em costarà dibuixar, tot seran gargots que portaran penombres i foscor. Si són fils el que em lliguen hi podré pintar colors i coses boniques que em portaran joia i llibertat per fer i ser. Els lligams m'ensenyen per on he de passar. Un camí cap a l'origen de l'ésser. Descobrir que ja no estic empresonat, en la meua pròpia presó, que no és res més que els meus límits mentals i físics, provocats la majoria de vegades per la por de sentir. A sentir-me separat, sol, diferent i de no poder arribar allà on hagi d'arribar. Ara tinc el poder que em transporta a la llibertat de ser el que soc de veritat. Una titella guiada per la vida, amb la voluntat d'aprendre el que és això de viure. Ara tot és benvingut, fins i tot les noves cadenes, que es transformaran en fils un cop les hagi acceptat.

L'HORÒSCOP

Dhanna Astròloga

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

S'allunya la confusió de les darreres setmanes. Amb l'entrada del Sol a Casa IV, sents necessitat de reinventar-te i deixar enrere patrons familiars que ja no funcionen.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

Es pot presentar una oportunitat afectiva. Una persona que t'atrau mostra interès per tu, però sembla que necessites assegurar-te'n. Penses seriament a tornar a formar-te.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

El compte corrent demana que hi posis atenció amb el Sol a Casa II i cercaràs la manera de posar-te al dia econòmicament. Converses familiars per assumptes patrimonials.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

El Sol entra al teu signe i inicias un nou cicle vital. Felicitats! Tot i la situació actual, és possible que facis una escapada per retrobar-te amb persones que aprecies.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

Amb el Sol a Casa XII, et pots mostrar més contingut del que és habitual. Penses en el passat i en una persona del sexe femení. Els deutes econòmics s'alleugereixen.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Amb Mercuri retrògrad per Casa XI, necessites comprendre el passat per no repetir el mateix en el futur. Nous contactes i noves amistats, poden entrar a la teua vida.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

Període de sanes indecisions. Això és bo per no precipitar-te, pel que fa al sector afectiu. El Sol per Casa X, et dona un punt d'ambició per progressar professionalment.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

Una situació sentimental arriba a un final d'etapa per finalitzar o assolir més compromís. Més desplaçaments en el teu dia a dia. Es repeteixen converses amb els fills.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Amb el bon aspecte de Mart amb Júpiter, possibilitat d'ascens laboral o d'algun tipus de compensació. Molta energia per cremar, però compte perquè pots ser una mica brusca.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

Pots trencar més d'un cor, després un encant especial i els altres ho perceben. Hauràs de tractar amb persones de caràcter oposat al teu i caldrà una mica de paciència.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

Existeix la possibilitat que estructuris un sistema de treball des de casa. Accions relacionades amb la salut; analítiques, revisions... Sospeses tornar a ser pare o mare.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

Tornes a relaxar-te, després d'un temps en què t'has sentit sobreexcitat i un pèl neguitós. Segueix la connexió emocional amb una exparella de la qual pots tenir notícies.

Del 19-06-2020 al 26-06-2020

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

Pau Vidal

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

HORIZONTALS: 1. Esclatar en una ovació a favor de trencar. Ve sense ni cinc / 2. Fòssil present a totes les cambres. Occità que tenim a tocar / 3. Migdia de divendres. Conclou el discurs amb un xut inapel·lable. La terra patida / 4. El pobre jai marejat. Força espectacular, quan al·ludeix a l'endevinació / 5. Color de gos com fuig cap a una figa de moro. A l'interior de les mines / 6. El clímax de l'euga, que la sacseja tota. Altura d'en Miquel el de la moto / 7. Semblava una parida i mira, morta d'una ferida. Cereal a la panxa del camiller / 8. L'àvia abstèmia. Tot i empipat, sempre benparlat. Per tot l'escaire / 9. Calmant exclusiu per a reclutes. Invasió d'aire fred a la balconada / 10. Imant al cel. Doblet per part del capellà. Identitat en formació / 11. Daràs per darrere. Aquella clara coloració de cabells de la Rosó / 12. Primers dies d'eleccions. Mode verbal molt usat pels espietes / 13. En qüestió de mèrits és abundosa. Impulsen a l'acció.

VERTICALS: 1. No es refereix a en Salvador ans a la divinitat que fa por. O toquem menors o ens passem de la ratlla / 2. Centre històric del Carmel. Pujarà d'una manera que sentirà lladrar. Es perd a mesura que es corre / 3. Guarnició a càrrec de l'artesà. I aquest amb la paleta també ho pot fer / 4. Tram central de la carrera. Té regust de xirivía, però és una cornamusa. Pilar prim / 5. Agita les aigües, i en Mourinho com si re. Ple de pluja / 6. Empremta de canut. Preservatiu per a tot el cos, avui més aviat decoratiu. En nom del cobalt / 7. Herba molt nociva pels interessos dels forners. Gens cuits, com al principi els crustacis / 8. El clàssic geni que s'escorre abans d'hora. Plena de goig per la vila de la Marina Baixa / 9. Utilitzar per grimpar. I aquesta, en canvi, es deixa usar fàcilment / 10. Tripliquen l'entrenament. Roca necessària per a la soliditat. Al mig de les postals / 11. Com l'etanol, i tal i qual pasqual. Que té les flors de gènere separades / 12. Estímul tan poètic com la mort d'un cabestre. Resposta concreta a la 2V2ª.

SUDOKUS

AMIC

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: difícil

	3							6
7			2	8		3		
		8	5		3		7	
	8	2			7	6		
3		4					2	
6								
				4			3	
	2	3	7		5			4
	5	9		2		7	8	

Dificultat: molt difícil

				7	8		4	
	7				5			3
1	4		6					
		5		8		2		
	3				4		7	
	6							5
						8	5	
				6	2			
9		6	5		3			

SOLUCIONS

4	5	9	3	2	6	7	8	1
8	2	3	7	1	5	9	6	4
1	6	7	8	4	9	2	3	5
6	7	1	4	3	2	5	9	8
3	9	4	6	5	8	1	2	7
5	8	2	1	9	7	6	4	3
9	1	8	5	6	3	4	7	2
7	4	6	2	8	1	3	5	9
2	3	5	9	7	4	8	1	6

Dificultat: difícil

9	8	6	5	4	3	7	2	1
5	1	7	8	6	2	4	3	9
3	2	4	7	9	1	8	5	6
4	6	8	2	1	7	3	9	5
2	3	1	9	5	4	6	7	8
7	9	5	3	8	6	2	1	4
1	4	2	6	3	9	5	8	7
8	7	9	4	2	5	1	6	3
6	5	3	1	7	8	9	4	2

Dificultat: molt difícil

M	E	R	I	T	O	S	A	V	A	C
E	L	E	A	C	U	S	A	T	I	U
S	A	R	A	D	R	O	S	S	O	R
U	B	R	O	M	U	R	O	N	A	D
A	V	A	N	A	C	I	O	I	D	
P	E	R	I	D	A	M	I	L	L	
A	U	G	E	A	L	C	A	D	A	
C	A	T	X	U	M	B	O	I	N	E
I	J	A	O	R	A	C	U	L	A	R
N	R	E	M	A	T	E	S	T		
A	M	B	R	E	A	R	A	N	E	S
P	R	O	R	O	M	P	R	E		

Ara més que mai necessitem estar ben informats

Per només **29€**
podeu llegir durant
tres mesos **EL 9 NOU**
en format digital

Per saber com afecta a la comarca i a la nostra vida quotidiana l'aparició del coronavirus, llegiu **EL 9 NOU**.

La informació de proximitat explicada amb rigor.

Informeu-vos a través d'un mitjà de confiança.

Aprofiteu l'oportunitat. Doneu-vos d'alta a través d'**el9nou.cat** o trucant al **93 889 49 49** i demaneu per subscripcions.

QUIOSC DIGITAL

Si no disposeu d'un punt de venda proper per comprar **EL 9 NOU**, ara podeu accedir a la versió impresa en format digital per llegir-la des de qualsevol dispositiu. Podeu comprar exemplars solts o edicions endarrerides. Com fer-ho?

- 1. Entreu a EL9NOU.CAT.** Seleccioneu la pestanya "Quiosc digital" a la capçalera de la web o a la imatge de portada del diari.
- 2. Trieu l'edició.** Escolliu l'exemplar d'**EL 9 NOU** del dia que vulgueu. Pagueu amb targeta de crèdit amb totes les garanties de seguretat.
- 3. Llegiu el diari.** El teniu disponible al telèfon, a la tauleta o a l'ordinador quan vulgueu.